

Plenaire wijziging Meststoffenwet, 12 feb. 2004
12 februari 2004

De Partij van de Arbeid is van plan in te stemmen met het kabinetsvoorstel tot wijziging van de meststoffenwet. Daarbij zijn wel enkele aanmerkingen te maken. Hieronder vindt u de inzet van de PvdA in de plenaire behandeling van het voorstel.

Onderstaande tekst vormde de basis voor de mondelinge inbreng van Harm Evert Waalkens in het debat

Voorgeschiedenis Wijziging meststoffenwet (28971)

Uit de onderhandelingen van het Kabinet met Europees Commissaris Walström over de nitraatrichtlijn is inmiddels duidelijk geworden dat het systeem van mestwetgeving in Nederland grondig moet worden gewijzigd omdat de EU de Nederlandse mestwetgeving (het MINAS-systeem) niet accepteert. Feitelijk gaat daarmee de wijziging zoals geagendeerd alleen nog over de periode 2004-2006.

Het CDA heeft in afwijking van het kabinetsvoorstel een amendement ingediend om de verliesnormen verder te versoepelen. Na druk van het ministerie heeft Koopmans dit bij de behandeling in december afgezwakt. VVD en LPF hebben vervolgens de “mest”handschoen opgepakt en hebben een eigen amendement ingediend dat toch weer verder versoepelt dan het CDA aanvankelijk voorstelde.

De Minister heeft nu een tweede nota van wijziging ingediend. De Minister schuift hiermee richting CDA, maar verscherpt op aandringen van de Europese Commissie ten aanzien van fosfaat. In december heeft de PvdA nog bij de minister aangedrongen het wetsvoorstel in te trekken om te voorkómen dat een geamendeerd wetsvoorstel voor Europa niet acceptabel zou zijn in het licht van de derogatieonderhandelingen. Inmiddels is duidelijk dat het amendement Koopmans zal worden ingetrokken en het CDA tegen het amendement VVD-LPF zal stemmen, zodat dat het niet haalt.

Inzet van de PvdA

Wij willen de Minister erop wijzen dat hij zelf gezegd heeft niets te zullen doen of laten dat de onderhandelingen over de derogatie in gevaar zou brengen. Daarnaast vragen we of hij zekerheid heeft van de Commissie dat zijn nota van wijziging hiertoe geen aanleiding geeft.

Wij zijn teleurgesteld over het feit dat de Minister toch niet zijn rug recht houdt en richting CDA opschuift. Het probleem komt op termijn: in 2006 zullen de boeren met een relatief grotere aanscherping van de verliesnormen worden geconfronteerd. Er moet nu eindelijk duidelijkheid komen over de verliesnormen voor het jaar 2003 dat reeds is afgelopen.

Expiratiedatum dierrechten (29001), voorgeschiedenis

Doel van de wetswijziging is om de dierrechten in plaats van 1-1-2005, op 1-1-2007 of zo mogelijk eerder af te schaffen. Dit in afwachting van nadere besluitvorming over een nieuw stelsel van mestwetgeving in 2006. In de nota naar aanleiding van het verslag heeft de PvdA twijfels geuit over het kunnen afschaffen van dierrechten omdat zij noodzakelijk zouden kunnen blijken als de verliesnormen te ver verruimd zouden worden. Inmiddels is er een nieuwe situatie ontstaan waarin de verliesnormen zullen worden vervangen door gebruiksnormen.

Het is nu duidelijk dat per 2006 een nieuw stelsel zal worden ingezet. Behoud van dierrechten na invoering van dit nieuwe stelsel acht de PvdA daarom niet nodig en niet wenselijk omdat dan teveel systemen naast elkaar bestaan. De PvdA wil daarom de dierrechten afschaffen in 2006, bij invoering van het nieuwe stelsel.

Inzet van de PvdA

Wij willen de Minister vragen waarom de expiratiedatum niet gelijk loopt met de invoering van het nieuwe stelsel dus per 1-1-2006. Hoe wil hij omgaan met het naast elkaar laten bestaan van de verschillende systemen?

Wanneer we komen te spreken over MAO's of dierrechten, dan willen wij het volgende naar voren brengen.

- Principe moet zijn de vervuiler betaalt: het systeem van dierrechten betekent dat bij overproductie de belastingbetaler betaalt
- Mest moet gewoon onderdeel van de bedrijfsvoering zijn: zoals kalveren worden afgeleverd, zo moet ook overtollige mest worden afgeleverd
- Door mest een prijs te laten krijgen in de markt door schaarste zal de markt zelfregulerend optreden
- Nu reeds "preventief" optreden omdat er ontduiking zou kunnen plaatsvinden is wantrouwen in het eigen kunnen
- Neemt niet weg dat we zouden moeten nadenken over een systeem waarin de markt onderling controlerend optreedt

De verliesnormen moeten straks vervangen worden door gebruiksnormen. In totaal ontstaan er dan 3 instrumenten om de mestproductie in toom te houden:

- dierrechten
- mestafzetcontracten
- gebruiksnormen

Inzet van de PvdA is vereenvoudiging tot zover verantwoord is: afschaffen dierrechten. Eén gebruiksnorm: 170 kg/ha (zolang geen derogatie verleend). Niet meer tellen van het aantal dieren per hectare, maar alleen van de hoeveelheid en de gehalten stikstof en fosfaat van mest die op het land gebracht wordt. De keuze moet bij de boer liggen om te kiezen voor forfaitair (reëel getal voor uitstoot per dier) of gemeten (op eigen initiatief en kosten). Boeren met weinig vee per hectare hebben het voordeel van minder administratieve lasten, de grotere worden uitgedaagd om te innoveren/ meten/ rekenen/ managen van de nitraat- en fosfaat uitstoot.

Met dierrechten zou de overheid sturing kunnen geven op het aantal dieren in Nederland, maar dat is toch niet het doel? Het doel is de hoeveelheid mest en de milieubelasting te beperken. Het lijkt archaïsch dat de overheid moet bepalen hoe groot het aantal dieren is dat gehouden mag worden. Nadeel van sturing op dierrechten is bovendien dat bij besluit tot vermindering, dit de belastingbetaler geld kost, namelijk het uit de markt kopen van dierrechten.

De mestafzetcontracten (MAO's) hebben als voordeel dat het innovatie stimuleert, ze zijn verhandelbaar en ze zorgen voor een beheersing van de meststromen via een marktmechanisme. Bovendien wordt hiermee de dierhouderij grondgebonden gemaakt. Door schaarste aan afzet mogelijkheden zal de prijs van MAO's stijgen, mogelijk tot de prijs van mestverwerking. Dit zijn kosten die terecht zullen komen bij de intensieve veehouderij: de vervuiler betaalt.

Doorredenerend betekent dit een kostprijsverhoging in de intensieve veehouderij. Sectoren met smalle marges zullen hierdoor wellicht eerder (uit Nederland) verdwijnen. De grondprijzen zullen als gevolg van de dure MAO's stijgen.

De PvdA stuurt daarom aan op afschaffing van dierrechten en behoud van MAO's.

- Dit is *eenvoudig* (dus niet drie instrumenten, maar beperken tot gebruiksnormen en MAO's), *uitvoerbaar en handhaafbaar*;
- *Beperken van opgelegde administratieve lasten* (gebruik MINAS op vrijwillige basis moet altijd mogelijk blijven);
- Vasthouden aan principe *de vervuiler betaalt*: de mestproducent betaalt de akkerbouwer/ grondbezitter om mest aan te nemen, dan wel een mestverwerker om op andere wijze de mest te verwerken;

- *Vrijlaten aantal te houden dieren*: dierrechten kunnen vervallen als de rem gezet wordt op de mestproductie door gebruiksnormen. Iedereen mag dan zoveel dieren houden als hij wil, als hij de mest maar verantwoord weet af te zetten. Geen opkoop van rijkswege;
- **Geef boeren keuzevrijheid**: geef de keuze tussen forfaitair (reëel getal voor uitstoot per dier) of gemeten (op eigen initiatief en kosten). Zij die voor forfaitair kiezen hebben het voordeel van minder administratieve lasten, zij die kiezen voor meten worden uitgedaagd om te innoveren/ meten/ rekenen/ managen van de nitraatuitstoot.